

M. POIARES MADURO

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2009. április 22.¹**I – Háttér**

1. Ezen ügyet úgy lehet jellemezni, hogy eldöntése a kölcsönös externáliákon múlik. Egyrészt az Osztrák Köztársaság, és különösen a Land Oberösterreich úgy véli, hogy a ČEZ és a cseh hatóságok által rákényszerített externália áldozata, mivel ez utóbbiak úgy létesítettek az osztrák határ közelében atomerőművet, hogy nem vették figyelembe a határ másik oldalán élők számára okozott veszélyeket. Másrészt a ČEZ és a Cseh Köztársaság arra hivatkozik, hogy az osztrák legfelsőbb bíróság által értelmezett osztrák jogszabályok kényszerítik rájuk az externáliát, azáltal, hogy a cseh atomerőmű bezárására kötelezik őket egyszerűen azért, hogy az osztrák állampolgárok érdekeit megvédjék, anélkül hogy figyelembe vennék a Cseh Köztársaságban fennálló helyzetet. A közösségi jog (az EK-Szerződés és az EAK-Szerződés szabályai révén) e jogvita részét képezi, mivel ezekre valójában mindkét fél hivatkozik a saját határozatának a másik féllel szemben való végrehajthatósága érdekében. Az ideális megoldásnak ezzel szemben mindkét felet arra kellene rávezetnie, hogy saját határozatában a másik érdekeit is figyelembe vegye, mivel ennek hiánya jelenti a jelen ügy okát és

lényegét. Ezen a területen az EK- és az EAK-Szerződésben található szabályozás sajnos nem teljes, ezért a Bíróság arra a következtetésre juthat, hogy a jelen ügyben a teljesen kielégítő megoldás megtalálásában korlátozottak a lehetőségei. Ettől függetlenül az alkalmazandó szabályok általam javasolt értelmezésének célja, hogy a lehetőségekhez mérten felhívja a nemzeti hatóságok figyelmét az általuk hozott határozatnak más tagállamokra és azok állampolgáira gyakorolt hatásaira, mivel e cél az európai integráció terve központi elemének és e szabályokba illeszkedőnek tekinthető.

2. A jelen ügyben a Bíróságtól az EK 234. cikk alapján második alkalommal kértek előzetes döntéshozatalt a Land Oberösterreich (Felső-Ausztria tartomány, a továbbiakban: felperes) és a Cseh Köztársaságbeli Temelínben található ČEZ atomerőmű (a továbbiakban: alperes) között folyamatban lévő jogvitával összefüggésben. A felperes a tulajdonában álló, Ausztriában lévő területen mezőgazdasági iskolát létesített, ami az alperes által működtetett létesítménytől mintegy 60 km-re

1 – Eredeti nyelv: angol.

fekszik. A temelini erőművet a cseh kormány 1985-ben engedélyezte, és az a 2000-ben kezdődött kísérleti működés időszakát követően teljes üzemmódban működött 2003 óta.

3. A temelini létesítmény az Osztrák Köztársaság és a Cseh Köztársaság között folyó tárgyalások tárgyát képezte, amelyet a Cseh Köztársaság Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződéshez csatolt nyilatkozat zárt le, amelyben mindkét állam kinyilvánította, hogy teljesítik kétoldalú kötelezettségeiket, ideértve a biztonsági intézkedéseket, a szabad mozgáshoz való jogok ellenőrzését és az energiaügyi partnerség kialakítását, amelyeket a „Következtetések a melki folyamatról és annak nyomon követéséről” elnevezésű, 2001 novemberében elfogadott dokumentum tartalmazott.

4. Ennek ellenére 2001-ben a felperes és más magánszemély tulajdonosok eljárást indítottak az Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (osztrák polgári törvénykönyv, a továbbiakban: ABGB) 364. §-ának (2) bekezdése alapján a Landesgericht Linz (a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság) előtt annak érdekében, hogy az alperest a temelini létesítményből származó állítólagos nukleáris kibocsátás által a felperesek ingatlanjain okozott környezeti ártalmak megszüntetésére kötelezzék.

5. A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az ABGB 364. §-ának (2) bekezdése alapján az

ingatlan tulajdonosa követelheti a szomszédos ingatlan – akár egy másik államban található ingatlan – tulajdonosaitól e szomszédos ingatlan használatából eredő, olyan környezeti ártalmak megszüntetését, amelyek túllépik a helyben szokásos mértéket, és akadályozzák az ingatlan helyi szokásoknak megfelelő használatát. Emellett a környezeti ártalmak közvetlen és konkrét módon fenyegető, visszafordíthatatlan károsodáshoz vezető veszélye esetén megelőző jellegű, birtokháborítás abbahagyása iránti keresetnek is helye van. Ha azonban a környezeti ártalmakat „hatóságilag engedélyezett létesítmény” okozza, a birtokháborítás abbahagyása iránti igény helyébe kártérítési igény lép.

6. A kérdést előterjesztő bíróság által nyújtott tájékoztatás szerint az Oberster Gerichtshof (az osztrák legfelsőbb bíróság, a továbbiakban: OGH) megállapította, hogy a „hatóságilag engedélyezett létesítmények” kifejezés – az ABGB 364. a §-a értelmében – nem terjed ki a külföldi hatóság által engedélyezett létesítményekre, és ezt azzal indokolta, hogy a vonatkozó rendelkezés alapjául „kizárólag különböző nemzeti érdekek mérlegelése” szolgál, és nem állapítható meg, miért kellene az osztrák jogalkotónak „kizárólag valamely külföldi nemzetgazdaság érdekében és külföldi közérdekből” tulajdoni korlátozásokat rónia a belföldi ingatlantulajdonosokra.

7. Kérdéseinek rendkívül hosszú sorával a Landesgericht Linz a Bíróság véleményét kéri a 364a. § ilyen értelmezésének a közösségi

joggal, különösen az EK 43., EK 28., EK 12. és EK 10. cikkel való összeegyeztethetőségéről. Úgy gondolom, hogy az elemzését az EK 43. cikkhez kapcsolódó kérdésekkel kell kezdeni, amely véleményem szerint lehetővé teszi a Bíróság számára a jelen ügyben felmerülő legfontosabb kérdések megoldását.

II – Az EK 43. cikk és a határokon átnyúló hatású belső jogszabály

8. Eddig a letelepedés szabadságára vonatkozó ítélkezési gyakorlat a valamely tagállam által meghatározott olyan intézkedésekre vonatkozott, amelyek az egyének vagy a vállalkozások számára az adott tagállamban a gazdasági tevékenység céljából való letelepedést korlátozták, vagy amelyek egy másik tagállamban letelepedni kívánó személyeket vagy a vállalkozásokat a tagállam elhagyásában korlátozták. Ugyanez vonatkozik a többi, szabad mozgásról szóló rendelkezésre. A szabad mozgásról szóló rendelkezések középpontjában a tagállamokba való be- és kilépés korlátozásainak megszüntetése áll. A jelen ügyben a Bíróság teljesen más helyzettel szembesül, amelyben feltehető, hogy az egyik tagállam (jelen esetben az Osztrák Köztársaság) által hozott belső intézkedések egy olyan másik tagállamban (a jelen esetben a Cseh Köztársaságban) vannak hatással a letelepedés szabadságára, amely a kérdéses intézkedések eredete szerinti tagállamtól eltérő tagállamban próbálja termékeit a fogyasztók számára értékesíteni. Ezért a Bíróságnak azt kell eldöntenie, hogy az

osztrák nemzeti jogszabály lehetséges extra-territoriális hatása egy másik tagállamban, nevezetesen a Cseh Köztársaságban főszabály szerint a szabad letelepedés korlátozását jelentheti-e.

9. Álláspontom szerint e kérdésre a válasz az, hogy igen. Noha igaz az, hogy a letelepedés szabadságára vonatkozó ítélkezési gyakorlat jelentős részben egy másik tagállam állampolgárának az előbbi tagállamban való letelepedési képességére vonatkozó intézkedések hatásaira összpontosított, a nemzeti ítéletek másik tagállamban való végrehajthatóságára vonatkozó közösségi jogi fejlemények, úgymint a 44/2001 rendelet,² azt jelentették, hogy a nemzeti jogra tartozó kérdésekre vonatkozó, határokon átnyúló hatású nemzeti bírósági ítéletek egy másik tagállamban egyre inkább hatással lehetnek a letelepedés szabadságára; még ezen állam vagy harmadik tagállam állampolgárai tekintetében is. A környezeti ártalmakra vonatkozó jogszabályokkal összefüggésben például a közösségi jog értelmében az A államban tapasztalt, de B államból eredő ártalmak esetén az A állam bíróságainak ítéleteit vélhetően B állam bíróságai fogják végrehajtani. Ezért az A állam igazságszolgáltatási szerveinek például az ilyen ártalommal összefüggő, határokon átnyúló hatású határozatai – mivel a B államban található vállalkozásokkal szemben egyre gyakrabban kérnek kártérítést vagy kötelezést A állam jogszabályai alapján – C állam állampolgárai számára korlátozhatják vagy kevésbé vonzóvá tehetik a B államban való letelepedést. E hatás különösen kedvezőtlenül befolyásolhatja azon, határokon

2 – A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1 o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

átnyúló helyzeteket, amelyekben az A államban letelepedett vállalkozások – a B államban letelepedett vállalkozásokkal szemben – a rájuk gyakorolt hatásokat csökkentő kedvezményekben részesülnek.

rendeleteket megfogalmazták. Az a tény ugyanis, hogy egy osztrák jogszabály és az ezt alkalmazó bírósági határozat egy másik tagállamban folytatott gazdasági tevékenységre ilyen korlátozást jelenthet, a közösségi jog fejlődése miatt fordulhat elő, amely jog immár előírja egyes bírósági határozatok (és az általuk alkalmazott nemzeti szabályok) más tagállamban való elismerését. Önmagában elfogadhatatlan volna, ha egy tagállam az EK-Szerződés szabályait arra használhatná, hogy egy másik tagállamban az ez utóbbiban folytatott gazdasági tevékenységet korlátozó intézkedést végrehajtsa, míg ezzel egyidejűleg az EK-Szerződés szabályok alapján mentesülni kíván az ilyen intézkedés felülvizsgálata alól.

10. A fentiek fényében nem értek egyet a Bizottság, a Land Oberösterreich valamint az osztrák és a lengyel kormány álláspontjával, amely a szabad mozgásra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatóságát azon helyzetekre korlátozzák, amelyekben egy állami intézkedés e tagállam és egy másik tagállam közötti szabad mozgás korlátozását okozhatja. Véleményem szerint a szabad mozgásra vonatkozó szabályok a tagállamok számára egy másik tagállamban végzett vagy egy másik tagállammal való gazdasági tevékenységre vonatkozó bármely korlátozás megszüntetését írják elő. Noha a határokon átnyúló jelleg kötelező elem, e határokon átnyúló elem nem feltétlenül jelenti az intézkedést alkalmazó államból eredő vagy ebbe az államba irányuló szabad mozgás tényleges akadályozását. Elég az is, ha az állami intézkedés extraterritoriális alkalmazása hatással lehet egy másik tagállamban vagy más tagállamok között folytatott gazdasági tevékenységre. A lényeg, hogy az egyik tagállam intézkedésének határokon átnyúló hatása befolyásolja másik tagállamban letelepedett gazdasági szereplők számára a belső piaci előnyök élvezését. A szabad mozgásra vonatkozó rendelkezések szövege azért nem utal kifejezetten a jelen ügyhöz hasonló helyzetre, mert e körülményeket nem láthatták előre akkor, amikor e

11. A Bizottság, amely minden bizonnyal tudatában van e problémának, azt a meglehetősen ellentmondásos következtetést vonta le, hogy noha jelen helyzet nem tartozik egyik, szabad mozgásra vonatkozó szabályozás hatálya alá sem, mégis a közösségi jog hatálya alá tartozik, tekintettel a nemzeti intézkedéseknek az áruk és a szolgáltatások közösségen belüli kereskedelmére gyakorolt hatására. A Bizottság e nézet alátámasztására a Bíróság számos ítéletére hivatkozik. Ezek az ítéletek azonban csak azokra a helyzetekre vonatkoznak, amelyekben a kérdéses jogok az áruk és a szolgáltatások közösségen belüli kereskedelmére úgy fejtették ki hatásukat, hogy még csak nem is szükséges azokat összekapcsolni az egyes, szabad mozgásra

vonatkozó szabályok különleges rendelkezéseivel.³ Az ezekben az ügyekben vizsgált intézkedések azért tartoztak a közösségi jog hatálya alá, mert a szabad mozgásra vonatkozó valamennyi különböző rendelkezést érinthették és nem pedig azért, mert akkor is a közösségi jog hatálya alá tartoztak volna, ha nem tartoztak volna egyetlen szabad mozgásra vonatkozó szabály hatálya alá. A Bizottság által javasolt értelmezés csak további zavar és jogbizonytalanság forrása lenne. Azt jelentené, hogy azokban az ügyekben, amelyekben az egyes szabad mozgásra vonatkozó szabályra gyakorolt korlátozó hatás nem volt elég ahhoz, hogy annak alkalmazását szükségessé tegye, elég volna a közösségi jog alkalmazását általában szükségessé tenni, ami egyidejűleg jelentené a szabad mozgásra vonatkozó jogok hatályának korlátozását, és a közösségi jog hatályának kiterjesztését, anélkül hogy ennek világos kritériumait meghatározná. Ehelyett a közösségi jog fejlődésével való lépéstartásához a szabad mozgásról szóló rendelkezések olyan értelmezése szükséges, amely minden olyan nemzeti intézkedést lefed, amely a határokon átnyúló helyzeteket kedvezőtlenebbül kezeli, mint a valamely másik tagállamban végzett gazdasági tevékenységre gyakorolt hatással járó, tisztán nemzeti helyzeteket.

12. Ahogyan arra az Alfa Vita Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos ügyre⁴ és a Marks

and Spencer ügyre⁵ vonatkozó indítványomban rámutattam, a szabad mozgáshoz kapcsolódó jogok fenntartása során, ideértve mind az EK 28. cikk, mind az EK 43. cikk által védett jogokat, a Bíróságnak azt kell ellenőriznie, hogy ezek a tagállamok ne hozzanak olyan intézkedéseket, amelyek a valóságban azt eredményezik, hogy *a határokon átnyúló helyzeteket kedvezőtlenebb módon kezelik, mint a tisztán nemzeti helyzeteket.*⁶ Ha az osztrák bíróságok nem fogadják el a többi tagállam hatóságai által kiadott engedélyeket, és ezáltal korlátozzák a környezeti ártalmakra vonatkozó jogszabályok által biztosított jogorvoslati lehetőségeket, noha ugyanilyen körülmények között az osztrák hatósági engedélyeket elfogadják, akkor azokat a vállalatokat, amelyek a ČEZ-hez hasonlóan az osztrák határ mellett telepedtek le, nagyobb kockázatnak teszik ki az okozott környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés szempontjából, mint az osztrák piacon működő osztrák cégeket. Ennek megfelelően az osztrák legfelsőbb bíróságnak a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott, az ABGB 364a. §-ára vonatkozó értelmezése azzal a hatással jár, hogy a határokon átnyúló helyzeteket kevésbé kedvezően ítéli meg, mint a tisztán nemzeti helyzeteket, és ezért a letelepedés szabadságának korlátozását jelenti, ami megfelelő igazolást tesz szükségessé. Ezenkívül, mivel a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló atomerőművek nagyobb valószínűséggel kívánják az általuk előállított áramot más tagállamokban lévő fogyasztóknak eladni, a nem

3 – A C-92/92 és C-326/92. sz., Phil Collins és társai egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 1993., I-5145. o.) 27. pontja; a C-360/00. sz. Ricordi-ügyben hozott ítélet (EBHT 2002., I-5089. o.) 24. pontja; a C-28/04. sz., Tod's és Tod's France ügyben hozott ítélet (EBHT 2005., I-5781. o.) 18. pontja; a C-43/95. sz., Data Delecta és Forsberg ügyben hozott ítélet (EBHT 1996., I-4661. o.) 15. pontja; a C-323/95. sz., Hayes kontra Kronenberger ügyben hozott ítélet (EBHT 1997., I-1711. o.) 17. pontja; és a C-122/96. sz., Saldanha és MTS ügyben hozott ítélet (EBHT 1997., I-5325. o.) 20. pontja.

4 – A C-158/04 és C-159/04. sz. Alfa Vita Vassilopoulos és Carrefour-Marinopoulos egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2006., I-8135. o.).

5 – A C-446/03. sz. Marks & Spencer ügyben hozott ítélet (EBHT 2005., I-10837. o.) 37-40. pontja

6 – Az Alfa Vita ügyben hozott ítélet 41. pontja; és a Marks & Spencer ügyben hozott ítélet 37-40. pontja.

osztrák erőmű által viselt, a birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés miatti kockázat nagyobb, ami szintén az EK 28. cikk által védett jogok lehetséges korlátozását jelenti.

vedtek; valamint a konyhai szagok miatt az azokat elszennvedő szomszédok által indított eljárás alól sem. Ezért, ahogyan az az alábbiakból is kitűnik, noha jelen ügy szempontjából más okból lényeges, hogy a temelíni erőmű megfelel az EAK-Szerződés szabályainak, ez önmagában nem elég ahhoz, hogy harmadik személyek polgári jogainak érvényesítését kizárják.

13. Meg kell jegyezni továbbá, hogy az EAK szabályozás olyan szabályokat és követelményeket határoz meg az atomerőművek építésével és üzemeltetésével összefüggésben, amelyeknek a temelíni erőmű teljes egészében megfelel. Az EAK-Szerződés szabályai azonban csupán azokra a feltételekre vonatkoznak, amelyek alapján egy atomerőmű működését engedélyezik, és nem kívánja szabályozni az erőművek tulajdonosai és az üzemeltetés által érintettek közötti lehetséges polgári jogi jogvitákat. Ahogyan azt a Bizottság a tárgyaláson megjegyezte, az EAK-Szerződés azon feltételekre vonatkozó szabályai, amelyeknek az atomerőműveknek meg kell felelniük, önmagukban nem jelentik azt, hogy bármilyen, az atomerőmű üzemeltetésére hatással lévő nemzeti jogszabály szükségszerűen ellentétes a közösségi joggal. A tény, hogy egy erőmű megfelel a kormányzati szervek által meghatározott szabályoknak, nem jelenti egyben azt is, hogy ezen erőmű mentesül a tevékenysége által harmadik személyek polgári jogaira gyakorolt hatások következményei alól. Ez az elv sok más jogterületen érvényesül. Az az étterem például, amely megfelel a tervezési és higiéniai előírásoknak, ugyanezen okból nem mentesül a fogyasztók által amiatt indított eljárás alól, hogy vacsora közben ételmérgezést szen-

14. Ezért ha az EK 43. cikkben szabályozott jogokra vonatkozó lehetséges korlátozó hatások ellenére az osztrák bíróság nem vette figyelembe a cseh hatóságok közigazgatási engedélyeit az okozott környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés alóli mentesség elbírálásánál, az önmagában nem szükségszerűen ellentétes a közösségi joggal. Az osztrák bíróságnak az okozott, határokon átnyúló környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés kibocsátásánál a nemzeti jogszabályok alkalmazása során biztosítania kell, hogy az elutasítás nem hátrányosan megkülönböztető jellegű, és azt az EK 30. cikkben meghatározott közérdek vagy a Bíróság ítélkezési gyakorlata által meghatározott feltétlenül érvényesítendő követelmények igazolják.⁷

7 – Lásd többek között a C-55/94. sz. Gebhard-ügyben 1995. november 30-án hozott ítélet (EBHT 1995., I-4165. o.) 37. pontját és a C-424/97. sz. Haim-ügyben 2000. július 4-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-5123. o.) 57. pontját.

15. E követelmények értelmében az osztrák bíróságok nem tagadhatják meg egyszerűen, hogy az összes nem osztrák közigazgatási engedélyt az osztrák közigazgatási engedélyekhez hasonló hatásokkal ruházzák fel. Különösen ez az eset áll fenn akkor, ha az osztrák jogszabály előírja, hogy az osztrák hatóságok által kiadott engedélyek az okozott környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés alóli mentességet élveznek. E megközelítés nem biztosít megfelelő súlyt egy cseh közigazgatási engedélynek még olyan esetben sem, ha ezen engedélyt részletekbe menő pontossággal az Ausztriában alkalmazott szabályokkal megegyezően állították ki. E megkülönböztető politika sérti azt a követelményt, amely szerint az EK 43. cikk által védett jogok korlátozása érdekében a tagállam által elfogadott eszközök nem lehetnek hátrányosan megkülönböztető jellegűek, és nem haladhatják meg a cél eléréséhez szükséges mértéket.⁸ Megkérdőjelezhető ugyanis, hogy e megközelítés tényleg a közegészség védelmét vagy a környezeti ártalom megelőzését szolgálná, mivel – ahogyan arra fent utaltam – nem ismeri el azokat az engedélyeket, amelyek ugyanezen célokat ugyanolyan mértékben védik, mint az osztrák engedélyek.

16. Egyrészt a közrendi célok – úgymint az emberi egészség és a tulajdonhoz való jog – védelme, másrészt a cseh engedély elismerésének megtagadása esetén bekövetkező, az EK 43. cikk által védett, valamint más, szabad mozgásra vonatkozó rendelkezések által meghatározott jogok korlátozásának egyensúlyba hozása érdekében az osztrák bíróságnak figyelembe kell vennie azt a tényt, hogy a közösségi jogszabályok kifejezetten megengedik az atomerőművek létre-

hozását és általában az atomenergia-ipar fejlesztését.⁹ Annak a ténynek is figyelmet kell szentelnie, hogy a cseh hatóságok által a temelini erőmű számára kiállított engedélyt a vonatkozó közösségi szabályoknak megfelelően adták ki.

17. Ezenkívül, noha az osztrák bíróságoknak a külföldi hatósági engedély elismerésének mérlegelésénél joguk van ellenőrizni, hogy az engedély kiadása során az osztrák állampolgárok érdekeit megfelelően figyelembe vették-e, azt a tényt is figyelembe kell venniük, hogy ezeket az érdekeket az eljárás során az Európai Unió által a nukleáris biztonsággal kapcsolatban előírt szabályoknak való megfelelés során is mérlegelték. A Landesgericht Linz különösen azt a tényt köteles figyelembe venni, hogy a Bizottság által a temelini erőművel összefüggésben lefolytatott vizsgálatok magukban foglalták a Cseh Köztársaságon kívül más tagállamok lakosaira gyakorolt hatás vizsgálatát is.¹⁰

18. Végezetül a temelini erőmű által az osztrák ingatlantulajdonosoknak okozott környezeti ártalmak miatt birtokháborítás abbahagyására kötelező intézkedés kibocsátá-

⁹ – Lásd az EAK 1. és EAK 2. cikket.

¹⁰ – Lásd a Bizottság 2005. november 24-i véleményét a Cseh Köztársaság területén lévő temelini atomerőmű telephelyén végrehajtott módosításokból származó radioaktív hulladék ártalmatlanítására vonatkozó, az Euratom-Szerződés 37. cikkének megfelelő tervet illetően (2005/C293/08) (HL 2005 C 293., 40. o.).

sának lehetőségével összefüggő érdekek mérlegelése során az osztrák bíróságok kötelesek figyelembe venni a létesítmény által a Cseh Köztársaság számára nyújtott előnyöket, és nem alapozhatják a határozatot kizárólag hazai érdekekre. Ahogyan arra az indítványomban rámutattam, amikor e két fél között legutóbb a Bíróság előtt jogvita miatt eljárás volt folyamatban:

„[a] nemzetközi helyzetek elbírálására a [Brüsszeli] Egyezmény szabályai szerint joghatósággal rendelkező nemzeti bíróságokat az ügy nemzetközi jellegéből fakadó különös kötelezettség terheli [...]»

Ezen kötelezettség elsősorban azon ítéletek elismerésének korlátaiból fakad, amelyek nem tisztelik azon jogi rendszerek közrendi megfontolásait, amelyekben az elismerésre sor kellene, hogy kerüljön. Amennyiben az ítélet nemzetközi helyzettel foglalkozik, úgymint a határon átnyúló birtokháborítás, az ítélet nem lesz mentes a másik államokra gyakorolt hatásoktól, és éppen emiatt merül fel a külföldön való elismerés szükségessége. A szerződő államban az ügy elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságoknak így tiszteletben kell tartaniuk azon kötelezettségeket, amelyek annak megfontolásából származnak, hogy mely ítélet lenne összeegyeztethetetlen a külföldi közrendi rendelkezésekkel.”¹¹

11 – A C-343/04. sz., ČEZ-ügyben 2006. május 18-án hozott ítélethez kapcsolódó főtanácsnoki indítvány (EBHT 2006., I-4557. o.) 93. és 94. pontja.

19. Ha a nemzeti bíróság az ennek megfelelő cselekvést elmulasztja, ez befolyásolja az ítéletének a 44/2001 rendelet alapján való végrehajthatóságát. A nemzeti bíróság nem kérte a Bíróság értelmezését a tekintetben, hogy e rendeletet a jelen ügyre hogyan kell alkalmazni. E jogvita azonban nem csupán a szabad mozgáshoz való jog megsértését érinti, hanem a 44/2001 rendelet alapján az ítéletek elismerését is. Ezzel összefüggésben meg kell jegyezni, hogy az ABGB 364a. §-ának az OGH által adott értelmezése, ahogyan azt a Landesgericht Linz által feltett kérdések bemutatják, a nemzetközi hatásokkal járó ügyekben egy teljesen elszigetelt és kizárólag a belső helyzetre összpontosító megközelítést feltételez. Az, hogy így nem veszik figyelembe más tagállamok érdekeit és a közérdekre tekintettel hozott döntéseit, amelyeket érinthet az osztrák bíróság határozata, nem csupán összeegyeztethetetlen az Osztrák Köztársaságnak az EK 43. cikk alapján fennálló kötelezettségeivel, hanem – ahogyan arra a korábbi indítványomban felhívtam a figyelmet – azt a veszélyt is magában hordozza, hogy a cseh bíróságok e kérdésben az osztrák ítéletet nem fogják elismerni a 44/2001 rendelet 34. cikkének (1) bekezdése értelmében, amely szerint „[a] határozat nem ismerhető el, amennyiben az ilyen elismerés nyilvánvalóan ellentétes annak a tagállamnak a közrendjével, ahol az elismerést kéri”.

III – Az ABGB 364a. §-ának értelmezésére vonatkozó viták

20. Az osztrák kormány vitatja a Landesgericht Linz által készített – az ABGB 364a. §-ának az osztrák legfelsőbb bíróság

által adott értelmezésére vonatkozó – összefoglalót. Állítása szerint a legfelsőbb bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelő értelmezés az Osztrák Köztársaságon kívüli, más tagállamok hatóságai által kibocsátott hatósági engedélyeknek szélesebb hatályt biztosít. Noha a Bíróság megvizsgálhatja azokat a feltevételeket, amelyek mellett a kérdést előterjesztették, annak érdekében, hogy a hatáskörét megállapítsa, vagy választ adhasson,¹² nincs hatásköre a nemzeti jogra tartozó kérdésekben dönteni. A Bíróság csak e jogszabálynak a közösségi joggal való összeegyeztethetőségét vizsgálhatja meg, de nem dönthet a belső jogszabályok eltérő értelmezésének érvényességéről. A Bíróság többször hangsúlyozta az előzetes döntéshozatali eljárás együttműködésre épülő jellegét¹³ és a nemzeti jogszabályokra vonatkozó kérdések tekintetében a nemzeti bíróságok autonómiáját.¹⁴ Ezért tehát a Bíróság feladata a nemzeti bíróság által elé terjesztett kérdések megválaszolása, nem feladata azonban a kérdéses nemzeti bíróság által a nemzeti jogszabályoknak adott értelmezés felülbírálása. Ha a Landesgericht Linz tévesen értelmezte az osztrák bíróságok vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, akkor nem a Bíróság, hanem az osztrák jogrendszerben rendelkezésre álló jogorvoslati mechanizmusok feladata e téves értelmezés kiigazítása.

IV – Az EK 10., EK 12. és EK 28. cikkkel összefüggésben felmerülő kérdések

21. A fenti megállapítások fényében felesleges az EK 10., EK 12. és EK 28. cikk alapján felmerülő kérdések részletes vizsgálata. Ezen ügy az osztrák belső jogszabályok egy másik tagállamban fekvő nukleáris létesítmény gazdasági tevékenységére kifejtett hatásainak mérlegelését teszi szükségessé. E jogszabályok hatására e létesítmény számára kevésbé vonzó az EK 43. cikk által védett jogok gyakorlása, és az osztrák hatóságok által a korlátozás igazolására bemutatott lehetséges igazolás olyan kérdéseket vet fel, amelyek lényegében megegyeznek az EK 28. cikk alapján felmerülőkkel. Az EK 28. cikk terjedelmes külön elemzése tehát szükségtelen a kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek megválaszolásához.

22. Az EK 10. cikk és az EK 12. cikk nem önmagában álló rendelkezés, és csak a Szerződés más cikkének alkalmazásával összefüggésben lehet rájuk hivatkozni. Az a megállapítás, amely szerint az OGH a kérdést előterjesztő bíróság által bemutatott, az ABGB 364a. §-ára vonatkozó értelmezése az EK 43. cikk megsértését jelenti, az EK 10. és EK 12. cikk alapján felmerülő kérdéseket feleslegessé teszi. Az érvelésem eredménye meglehetősen hasonló lenne ahhoz, amelyre akkor jutottam volna, ha a Bizottság javaslatát követve megállapítottam volna, hogy a vonatkozó osztrák jogszabályok az EK-Szerződés hatálya alá esnek, azonban

12 – A 16/65. sz. Schwarze-ügyben 1965. december 1-jén hozott ítélet (EBHT 1965., 1081. o.).

13 – A C-343/90. sz. Lourenço Dias-ügyben 1992. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1992., I-4673. o.) 17. pontja.

14 – A 6/64. sz., Costa kontra ENEL ügyben 1964. július 15-én hozott ítélet (EBHT 1964., 585., 593. o.).

nem tartoznak sem az EK 28. cikk, az EK 43. cikk hatálya alá. A fent említett érvekre tekintettel azonban véleményem szerint a Bizottság megközelítése nem célszerű.

23. Álláspontom szerint az osztrák bíróságok számára felállított követelmények mind azt a valóságot tükrözik, hogy az integrációs folyamat által előidézett, a tagállamok jogrendszerei között létrejött, növekvő kölcsönhatás és kölcsönös függőség miatt a nemzeti hatóságoknak egyre gyakrabban kell olyan határozatokat hozniuk, amelyek a saját államuk határán túl is kifejtik hatáskukat. Ahogyan azt fentebb megjegyeztem, a jelen ügyben a saját állam hatóságai által tett egyes cselekmények igazolásánál mindkét oldal arra hivatkozik, hogy egy másik tagállam

hatóságai elmulasztották a saját állampolgárai érdekeinek figyelembe vételét. E tény önmagában alátámasztja azt a valóságot, amely szerint a jogi és politikai integráció azt jelentette, hogy a korábbiakhoz képest a nemzeti határozatok nagyobb hatással rendelkeznek. Ez azt is jelenti, hogy a közösségi jog a nemzeti hatóságok hatáskörei terjedelmét és az állampolgáraik érdekeinek védelme érdekében rendelkezésükre álló eszközök körét is kiterjeszti. E megnövekedett közelség és hatáskör velejárója a megnövekedett felelősség. E felelősség előírja, hogy a nemzeti hatóságok mindenkit figyelembe vegyenek, akikre a határozatuk hatással van. A közösségi intézményeknek biztosítaniuk kell, hogy a közösségi jog nem válik olyan eszközzé, amelynek segítségével az egyik tagállam intézményei az akarataikat egy másik tagállamra rákényszerítik, vagy egy másik tagállamban érintettek jogait és érdekeit figyelmen kívül hagyják a határozataikban. Ez az európai integráció céljával volna ellentétes. Ideális esetben erre jelen ügyben szereplő minden félnek figyelmet kell fordítania.

V – Véggövetkeztetések

24. E megfontolások fényében úgy vélem elég volna, ha a Bíróság a Landesgericht Linz által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adná:

Azon nemzeti szabály, amely kizárja azon nemzeti bíróság számára, amelynek a más tagállamban található vállalkozás által okozott lehetséges környezeti ártalommal összefüggésben ítéletet kell hoznia, hogy figyelembe vegye a vállalkozás székhelye

szerinti állam hatóságai által e vállalkozás számára kiadott hatósági engedélyt olyan körülmények között, amelyekben a nemzeti bíróság a hazai hatóságok által kibocsátott engedélyek megfelelőjét figyelembe venné, az EK 43. cikk által biztosított jogok nem igazolható korlátozását jelenti.

A többi tagállam hatósági engedélyeinek elismerése megtagadható, ha e megtagadás nem hátrányosan megkülönböztető jellegű, és azt a közrend, a közbiztonság vagy a közegészség megfelelően igazolja, feltéve továbbá, hogy a vonatkozó közösségi szabályoknak való megfelelést és minden érintett fél érdekeit figyelembe vették.

Az EK 43. cikkel összefüggő megállapítás fényében a vonatkozó nemzeti jogszabályok EK 10., EK 12. és EK 28. cikknek való megfelelését nem szükséges megvizsgálni.